

Mä mir mengen, datt mer et sollen hei am Land iwwerall maachen, a mir sinn och der Meenung, datt déi dräi Deeg absolut kee Risiko duerstellen, well Lëtzebuerg net als e Risikogebitt agestuuft ass, well dat Gefligel wat kënnt infizéiert sinn, wat iwwert eist Land kënnt a vum Süden an den Norde flitt, a wat net ënnerwee stierft, dat sinn virun allem d'Waasservigel, an déi ginn dohinner, wou Fiichtgebidder sinn. Mir hunn hei keng ganz grouss Fiichtgebidder, just dat eent oder aner klengt. Also, d'Gefor ass bei eis manner grouss, muss ee jo soen, wéi dat an Holland oder op den däneschen Inseln oder soss dorëmmer de Fall ass, wou grouss Fiichtgebidder sinn.

(Interruptions diverses)

Duefir mengen ech, datt mer näischt verbrach hunn, wann déi obligatoresch Stallpflicht zwee Deeg méi spéit gemaach gëtt wéi an Däitschland.

Ech wëllt och nach, pour la petite histoire, soen, datt mer virun zwee oder dräi Méint an der Gemeinschaft diskutéiert hunn, mat Nopeschlänner, wéini een dat soll dach gemeinsam maachen, datt mir am Fong de 15. Februar virgesinn haten, datt déi Däitsch drop gehalen hunn, datt et eréischt am März soll gemaach ginn. Dat pour la petite histoire. Ech mengen, et soll een och net hei Saachen iwwerdreiwen an héichspillen, déi Klenggekeete sinn.

Mä ech versti jiddferengem seng Suerg, dee seet, mir mussen alles maachen, datt mer richtig outhéiert sinn, fir wann eppes géif kommen hei zu Lëtzebuerg, datt mer do och kënne dergéint uwiiren. Ech sinn iwwerzeegt, datt den Här Mars Di Bartolomeo doriwwer och e puer Wuert wäert soen.

■ **M. le Président.** - Merci, Här Minister. Dann den Här Gesondheitsminister Mars Di Bartolomeo.

■ **M. Jos Scheuer (LSAP).** - Här President!

■ **M. le Président.** - Pardon, den Här Scheuer. A wéi engem Kontext, Här Scheuer?

■ **M. Jos Scheuer (LSAP).** - Am Kader vun där Äntwert, déi den Här Boden elo ginn huet. Ech hunn eng schrëftlech Fro gestallt, an et wär ganz...

(Coups de cloche de la Présidence)

■ **M. le Président.** - Här Minister, den Här Scheuer wëllt eng Zousazfro stellen.

■ **M. Jos Scheuer (LSAP).** - Jo. Ech hunn eng schrëftlech Fro gestallt, an ech mengen, et wär ewell de Moment fir et kënne mëndlech ze maachen, da brauch net drop geäntwert ze ginn. Wann Der mer d'Wuert gitt?

■ **M. le Président.** - Jo...

(Interruption)

■ **M. Jos Scheuer (LSAP).** - Oder Parole après ministre, zur Vullegripp.

■ **M. le Président.** - Als Parole après ministre hutt Der d'Wuert.

■ **M. Jos Scheuer (LSAP).** - Parole après ministre. Merci, Här President.

(Interruption)

An deene Reportagen, déi ee gëschter an och virdru gesinn huet, konnt ee gesinn, datt eng Populatioun vu Waasservigel, nämlech d'Schwän, an Däitschland déi Eischt sinn, déi eben un där Vullegripp gestuerwe sinn. Or, hu mer hei zu Lëtzebuerg op bestëmmte Plazen un der Sauer an un der Musel an och op Weiere Populatiounen vu Schwän, déi ganz grouss sinn - déi ware jo och am Gespréich wéinst aneren Ursachen -, an déi Populatiounen, déi sinn do, sinn also och ze kontrolléieren an ze surveilléieren.

Dat si jo och déi Vigel, déi am meeschten a Kontakt si mat de Leit! Déi sinn op deene Plazen, well se do gefiddert ginn. Si wanderen zwar, ginn awer net wäit fort. Meng Fro ass: Gëtt et e System oder ass do geduecht, fir se ze kontrolléieren, oder gi se scho kontrolléiert, well et déi Populatioun ass, déi extrem gefährdet ass?

■ **M. Fernand Boden, Ministre de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural.** - Här Scheuer, ech hu jo drop higewisen, datt mer de Plan de surveillance gemaach hunn, datt also systematesch Tester gemaach ginn, ob eng Infektioun och an där doter Populatioun dran ass. Bis elo war alles negativ.

Ech wëll och soen, datt déi Schwän selwer jo net aus dem Süden heinner kommen, mä déi Schwän si ganz sensibel fir infizéiert ze ginn, méi sensibel wéi anerer. An duefir muss een effektiv déi Surveillance an déi Kontroll maachen. Duefir och, mengen ech, ass den Appel vun der Veterinärsinspektioun komm, fir ze soen: Jiddferen, deen dorëmmer spadséiere geet, dee Schwän observéiert, soll kucken: Ass do eppes Anormales? Sinn der do e puer op eemol, déi mateneen Unzeeche vu Krankheet weisen, oder wou der e puer beienene dout sinn? Da soll dat direkt deene Leit, déi duefir zoustänneg sinn, gemellt ginn, an déi kucken dann, ob do e Problem ass oder ob keen ass.

Ech menge schonn, datt den Appel soll u jiddferen gemaach ginn, fir matzëhëlfen, preventiv ze kucken, ob Unzeechen vu Vullegripp do sinn oder net. Ech mengen also schonn, datt mer éischstens e Programme de surveillance hunn, an zweetens och, datt jiddferen soll mathëllefen, déi Observatiounen do ze maachen.

■ **M. le Président.** - Merci, Här Minister Boden. Dann den Här Gesondheitsminister Di Bartolomeo.

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale.** - Merci. Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech mengen dat hei gëtt eng gutt Geleeënheet fir duerstellen, a wat fir enger Situatioun dass mer sinn an a wat fir enger dass mer net sinn. Et ass richtig, dass isoléiert Fäll vun Infektiounen, och bei Schwannen, hei am europäesche Raum opgetratt sinn. Dat ass richtig. Et ass awer net richtig, dass mer schonn an eisen Nopeschlänner e Problem hu mat Infektioun vu Stallgefligel oder vun Hausgefligel. Dat ass bis elo net de Fall, ass awer duerchaus méiglech.

Mir hunn an der EU och kee Fall wou d'Infektioun vun Hénger oder vu wëlle Vullen op de Mënsch iwwergang ass. Dat ass e Fakt, a mir hu weltwäit - an de Landwirtschaftsminister huet dat richtig nach eng Kéier ënnerstrach - kee Fall, wou déi sou genannte Vullegripp oder Vullepescht, wéi se vläicht méi korrekt sollt genannt ginn, vu Mënsch zu Mënsch iwwerdroe ginn ass.

D'Experte si sech eeneg, dass eng Gefor do ass, dass d'Vullegripp sech kéint ausdehnen, an d'Experte si sech och eens doriwwer, dass vläicht méi wéi an der Vergaangenheet e Risiko do ass, dass dee Virus sech géif mutéieren an da vu Mënsch zu Mënsch kéint iwwersprangen. Mä mir sinn net op deem Punkt, an d'Experte wëssen net, ob dat an e puer Méint, an e puer Joer oder nach méi spéit opdaucht.

Wat awer richtig ass, dat ass, dass ee sech an der Politik muss esou verhalten, dass een, wa Risiko sech profiléieren, prett muss si fir dee Moment wou dee Risiko sech sollt presentéieren.

Ee vun deene Voleten, déi ganz wichteg sinn an der Politik vun der Regierung, ass deen, dass een déi Vullepescht soll do bekämpfen,

wou se optrëtt. Dat heescht och virun allem an deene Länner, wou se am Moment méi verbreet ass, an do huet Lëtzebuerg an deene leschten Deeg e Solidaritéitsbäitrag gemaach doduerch, dass eng Equipe vun Experten aus dem LNS, Laboratoire national de Santé, op Initiativ vum Kooperationsminister a vum Santéminister an den Nigeria geschéckt ginn ass, wou gefrot ginn ass, fir Assistenz ze kréien, well se déi Equipe-menter net hunn.

Mir hunn dat gemaach, well mer der Meenung sinn, dass d'Chancé fir eis och méi grouss sinn, fir laanscht déi dote Problematik ze kommen, wann dee Phenomeen sech net ze vill ausbreit an deene Länner, déi net esou geschützt sinn an net esou vill Moyenen hunn ewéi mir. Well mir hunn an deene leschten zwielef Méint ganz vill Efforté gemaach, souwuel um Niveau vum Landwirtschaftsministère, wou mat der Veterinärsinspektioun e Plang opgestallt ginn ass fir déi Problematik, wa se d'Déiere betrëfft, a wou vun dem Santéministère mat deene Leit, déi ronderëm hänken, en „preparedness plan“, e Préparationsplang opgestallt ginn ass, fir dee Fall wou isoléiert Fäll wären, wou d'Gripp géif vun den Hénger op de Mënsch iwwergoen, oder souguer an där Hypothese, déi awer am Moment net gräifbar ass, wou et zu enger Pandemie, zu enger Epidemie géif kommen.

Dee Plang, deen ass am November ofgeseent ginn, an an deene leschte Méint fanne regelméisseg Sëtzunge mat allen Acteurs statt, fir sech ze preparéieren: mat den Dokteren, mat de Sentinellesdokteren, déi e Grippevirwarnsystem opgebaut hunn, mat de Spideeler, mat der Protection civile, mat dem Haut Commissariat an an Zukunft och mat de Ministären, déi zwar net elo direkt kompetent si fir d'Bekämpfung, mä déi awer erarutschen, wa mer an enger Situatioun vu Pandemie wären, wéi zum Beispiel de Wirtschaftsministère, den Intérieur, an an an.

Mir hunn och, an dat ass vläicht net genuch an der Vergaangenheet erausgetrach ginn, vun der Regierung - an do soen ech dem Budgetminister e ganz grouse Merci - ganz wäitgehend Fräiheet kritt fir d'Equipement, déi mer brauche fir de Fall, wou eng Pandemie géif optrieden, unzeschaffen. Dat géllt och fir déi antiviral Mëttelen - Tamiflu a Relenza heesche se -, wou am Moment keng Indikatioun ass - an ech ënnersträichen dat -, keng Indikatioun ass, fir déi ze schlécken! Et gëtt keng Indikatioun! Dat ass kontraproduktiv, wann een et géif maachen, well doduerch Resistenzen entstinn.

Mir hunn also d'Méiglechkeete kritt fir Antivirauxen unzeschaffen, genuch fir déi, déi hypothetesch krank géife ginn. Mir gehéieren zu deene Länner, déi d'Stocken esou wäit fäerdeg hunn, wéi een dat nëmme zu deem Zäitpunkt kann hunn. Och Masken - a Frankräich gëtt ëmmer vun deene Maske geschwat - hu mer am Stock, Schutzkleedung an esou weider, d'Préparatioun tëschent de Spideeler an och e Kommunikationskonzept - wichteg an esou Situatiounen, wa mer et brauchen -, deen ausgeräift ass.

Ech wollt och dorop insistéieren, wat fir eng Situatioun dass mer am Moment hunn. Mir sollen also richtig an där Situatioun handeln, net iwwerreagéieren, well dat wär falsch, mä e kale Kapp behalen an elo dat maachen, wat adaptéiert ass. Ech mengen, dass de Landwirtschaftsministère mat all senge Partner, an dass de Santéministère mat all senge Partner de Maximum gemaach hunn, fir prett ze sinn.

Mir hoffen, dass déi Experte Recht hunn, déi et eréischt a weiter Ferne gesinn oder mengen, dass mer vläicht eng Chance hunn, fir komplett derlaanscht ze kommen. Mä mir handeln esou, dass mer déi beschtméiglech Konditiounen hu fir de Fall, wou et mat der Hoffnung net géif duergoen a wou d'Vullegripp op eis zou géif kommen.

Ech soen lech Merci.

■ **M. le Président.** - Merci, Här Minister. Den Här Mehlen freet d'Wuert.

3. Dépôt d'une résolution

■ **M. Robert Mehlen (ADR).** - Här President, ech hunn d'Wuert gefrot, fir den Dépôt vun enger Resolution ze maachen.

Résolution 1

La Chambre des Députés,

- *considérant la publication d'un rapport du Haut Commissariat des Droits de l'Homme de l'ONU sur la situation des détenus du camp de Guantánamo, en date du 15 février 2006;*

- *considérant que ce rapport constate des violations du Pacte international relatif aux droits civils et politiques et de la Convention contre la torture et autres peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants;*

- *considérant que ce rapport constate dans ses conclusions notamment que les États-Unis violent les droits fondamentaux des détenus de bénéficié d'un procès équitable, à la liberté de religion et à la santé;*

- *estimant qu'il ne peut être question d'enclaves exemptes de la protection des droits de l'Homme sur n'importe quel endroit du monde;*

- *estimant encore que ce dédain flagrant des droits de l'Homme nuit gravement à la crédibilité des valeurs humaines tant prônées par notre civilisation;*

- *soulignant que toute violation des droits de l'Homme et des traités y afférents est inacceptable indépendamment des auteurs respectivement des circonstances et ne saurait être tolérée;*

• *condamne fermement toutes les violations des droits de l'Homme au camp américain de Guantánamo et exige dans les plus brefs délais l'arrêt de cette situation illégale;*

• *charge son Président de transmettre cette résolution sans équivoque à l'Ambassade des États-Unis.*

(s.) Robert Mehlen.

Fir et kuerz ze maachen: Ech wier frou, wa mer se haut nach kënnen diskutéieren. Et geet ëm de Rapport, deen haut publizéiert gëtt vun Experte vun der UNO iwwert d'Situatioun a Guantánamo, deen dat bestätegt, wat scho laang gewosst ass, a wou all normal denkende Rechtsexpert der Meenung ass, datt déi Situatioun illegal ass, datt se an engem Rechtsstat net toleréiert ka ginn, an datt mir alleguer - mir hu virun zwee Deeg hei iwwert den Dialogue des cultures diskutéiert - eigentlech och eise Frënn musse kënne soen, datt esou Situatiounen net tolerabel sinn an datt se net dozou bäidroen, fir de Friden an d'Sécherheet an der Welt ze stäerken.

Duefir wollt ech déi Resolution hei deponéieren. Et ass nëmme eng Ennerschrëft drop, an ech wär frou, wa mer géingen e Konsens fannen. Mir sinn och op fir Textännerungen - ech mengen, et kann een et ëmmer nach besser maachen. Ech wär awer och frou, vu datt mer elo eng länger Zäit Sitzungs- paus hunn, wa mer déi Resolution um Enn vun där Sitzung kënnen diskutéieren an och dräiwer ofstëmmen.

Ech soen lech Merci.

■ **M. le Président.** - Merci, Här Mehlen. Mir deelen déi Resolutionen aus an dann décidéiere mer am Laf vum Mëtten, wéi mer domat ëmginn.

Mir kommen elo zum nächste Punkt vun eise Ordre du jour, dat ass d'Diskussion vun de Propositionen 4939 an 4285 iwwert d'Ofännerung vun de Verfassungsartikelen 68 an 69. Béid Propositionen ginn an enger Diskussion behandelt.

Et sief drop higewisen, datt bei dese Propositionen laut Artikel 114 vun der Verfassung eng qualifizéiert Majoritéit vun zwee Drëttel vun de Stëmmen erfuerdert ass. De Vote par procuration ass net erlaabt. D'Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht. Et si bis elo ageschriwwen: d'Madame Fleisch, den Här Bodry, den Här Braz an den Här Henckes. D'Wuert huet elo de Rapporteur vun deenen zwou Propositionen, den honorabelen Här Paul-Henri Meyers. Här Meyers!

4. 4939 - Proposition de révision de l'article 68 de la Constitution

4285 - Proposition de révision de l'article 69 de la Constitution

Rapport de la Commission des Institutions et de la Révision constitutionnelle

■ **M. Paul-Henri Meyers (CSV), rapporteur.** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, d'Artikelen 68 an 69 vun eiser Verfassung sollen haut ofgeännert ginn. Si emfaasse Bestëmmungen, déi ënnert dem allgemenge Begrëff vun der „Immunité parlementaire“ zesummegefaasst sinn. Déi Artikele sinn am 19. Jorhonnert als Grondrecht ugesi ginn, déi et dem Deputéierten erlaabt sollten, seng Funktiounen esou auszeüben, wéi d'Verfassung dat virgesäit.

D'Fräiheet, fir seng Meenung ze soen, d'Onofhängegkeet bei den Ofstëmmungen, d'Gewëssheet, während der Mandatsperiod kenger strofrectlecher Verfolgung ausgesat ze sinn, d'Sécherheet, an der Ausübung vu senge Funktiounen net behënnert ze ginn, dat waren d'Ziler, déi d'Deputéierte viru bal 160 Joer beweegt hunn, fir déi doten Artikele vun der parlamentarescher Immunitéit an d'Verfassung anzeschreiwen.

An der Mëtt vum 19. Jorhonnert huet déi deemoleg Chamber sech mat anere Mëttele géint lwwergrëffer vu bausse misse wieren, wéi mer dat haut gewinnt sinn. Déi jonk parlamentaresch Demokratie huet mat aller Determinatioun a mat anere Mëttele wéi haut misse de Fräiheitsraum erhalen a verteidegen, dee mat grousssem Opwand a mat vill Courage, besonnesch am Joer 1848, konnt geschafe ginn. Et muss ee sech an déi Zäit zrëckversetzen, fir och déi Bestëmmungen, déi mer haut nach hunn an déi an all där Zäit net geännert si ginn, ze verstoen.

D'Erhale vun deem Fräiheitsraum war deemools fir d'Deputéierte méi wichteg, wéi d'Anhalen an de Respekt vum Gläichheitsprinzip, sou wéi mir dat haut gesinn. Haut ginn déi Bestëmmunge ganz oft net méi als Rechter ugesinn, mä als iwwerdräiw Privilegien. D'Bestëmmungen, déi virun 160 Joer dee Fräiheitsraum vun den Deputéierte garantéiert hunn, ginn haut och deelweis vun den Deputéierte selwer als eng Belaaschtung ugesinn. Duefir huet sech och schonn d'Verfassungskommission am Joer 1994 mat der Problematik vun der Ofännerung vun deenen Artikelen ofginn.

An et war op Initiativ vun dem jetzege Chamberspräsident Lucien Weiler, wou déi Diskussion ugefaangen huet a wou eng éischt Proposition de révision konnt ausge-

schaftt ginn, besonnesch deemools wat den Artikel 69 ugaangen ass.

Déi Texter, déi haut virleien, sinn ausgeschafft ginn, besonnesch och an der Linn vun deenen Texter, déi mer am Ausland, a besonnesch an eisen Nopeschlänner kennen, well och do sinn an deene leschten 20 Joer d'Artikelen iwwert d'parlamentaresch Immunitéit wesentlech ofgéännert a besonnesch op dat Neutwendegt vun haut zréckgestutzt ginn.

Déi zwee Artikelen 68 an 69 hunn allerdéngs eng ënnerschiddlech juristesesch a politesch Bedeitung.

Proposition de révision 4939 (art. 68)

Den Artikel 68 hält fest, dass keen Deputéierten, weder um zivilen nach um penale Plang, sech ze verantworten brauch weinst Meenungsäusserungen oder Ofstëmmungen am Rahme vun der Ausübung vu senger Funktiounen.

Deen Artikel ass och vun der Kommissioun net wesentlech geännert ginn. Sënnegméiss seet deem neien Artikel datselwecht aus wéi deem, dee schonn 1848 an d'Verfassung ageschriwwen ginn ass. Deen alen Text seet, an ech zitieren en: «Aucun député ne peut être poursuivi ou recherché à l'occasion des opinions et votes émis par lui dans l'exercice de ses fonctions.»

Et sinn d'Ausdréck, d'Termen «poursuivi ou recherché», déi haaptsächlech eng stroferechtlech Connotatioun hunn, déi d'Kommissioun derzou geféiert huet, den Text méi kloer ze verfaassen an drop hinweisen, dass déi Immunitéit oder déi Irresponsabilitéit vun deem Artikel sech net nëmmen op de stroferechtliche Beräich, mä och op den zivilrechtliche Beräich bezitt.

Duerfir ass deem neien Artikel folgendermoosse verfaasst: «Aucune action, ni civile, ni pénale, ne peut être dirigée contre un député à l'occasion des opinions et votes émis par lui dans l'exercice de ses fonctions.»

Gelungenerweis ass an der Chamberskommissioun d'Haaptdiskussioun ëm d'Aschränkung gaang, dat heescht, dee klengen Zousaz, dee seet, «dans l'exercice de ses fonctions». An do sinn och ënnerschiddlech Meenungen opkomm, wéi wäit dass dann den Exercice vun de Funktiounen vun engem Deputéierte géing goen.

Am Text vum Rapport war ursprénglech en Zousaz virgesinn, deem op Wonsch vun de Kolleegen an der Kommissioun erausgeholl ginn ass. Ech hunn allerdéngs mer d'Recht virbehal, fir hei meng Meenung och zu deem doten Zousaz ze soen, well ech sinn der Meenung, dass den Zousaz «dans l'exercice de ses fonctions» restriktiv auszeleeën ass.

Firwat ass e restriktiv auszeleeën? A mengen Ae gétt et dräi Ursaache fir déi Restriktioun. Ofgesi vun der auslännescher Jurisprudenz an Doktrin, wou jo awer wahrscheinlech nach aner Kolleegen drop wäerten agoen, mengen ech, gétt et dräi Ursaachen:

Éischstens, den Text ass esou gehalten, dass e seet, «des opinions et votes émis». Déi puer Wieder stellen a mengen Aen e Ganzt duer. Déi kann een net vuneneen trennen. Or, ee Vote ass nëmmen hei oder an enger Kommissioun vun der Chamber. Voté gétt et keng dobaussen a politesche Versammlungen.

Déi, déi bindend si vun der Chamber, sinn hei an der Chamber selwer, also kann de Vote sech nëmme bezéien op déi Voten, déi hei an der Chamber oder an der Kommissioun stattfannen.

Déi zweet Iwwerleeung ass déi: Wa mer deem Text large interpretéieren, dann ass d'Fro: Wéi wäit geet dann den Exercice des fonctions vun engem Deputéierten? Wou hält deem dann op? Dee Moment, wou

en déi enk Raimlechkeete vun der Chamber verléisst, déi kloer determinéiert sinn oder kloer determinierbar sinn - wa mer eis strikt un den Text halen. Wann een no bausse geet an et seet een, dat muss och gëlle fir aner öffentlech Versammlungen, da komme mer an de Flou eran an an den Arbiträr. Dat soll awer bei engem Constitutounstext net de Fall sinn.

An et gétt a mengen Aen en drëtt Argument, fir et restriktiv auszuleeën: Wann den Deputéierten no baussen an öffentleche Versammlungen an an der Press, an öffentleche Kommunikatiounsmëttelen, an de Medien, seng Meenung seet, dann ass e meeschtens an Diskussioun mat anere Bierger. Or, wann ech mech an dee Forum beginn, wann ech d'Diskussioun mat anere Bierger féieren, da kann ech als Deputéierte fir mech net Rechter ausbehalen, déi dee Moment deem anere Bierger net huet. Da stinn ech um gläiche Plang wéi deem anere Bierger an ech hu keng Prärogativen, op déi ech mech beruffe kann. Dat ass fir mech eng elementar demokratesch Regel, déi, och wa se net esou kloer ausgedréckt ass, an enger Demokratie muss gëllen. An dat ass fir mech eng Ursaach, fir deem Text restriktiv auszuleeën.

Proposition de révision 4285 (art. 69)

Den Artikel 69 gétt wesentlech verännert. Et ass deem Artikel, deem déi stroferechtlech Prärogative vun den Deputéierte festleet. Deen alen Text huet dräi Méiglechkeete virgesinn:

Éischstens: Keen Deputéierte konnt während der Sessioun poursuivéiert oder arrêtiert ginn ouni d'Erlaabnis vun der Chamber, ausser am Fall vun engem flagrant délit.

Zweetens: Et konnt keng Contrainte par corps géint en Deputéierten ausgeübt ginn.

An drëttens: D'Détentioun an d'Poursuît vun engem Deputéierte ware während der Sessioun suspendéiert, wann d'Chamber dat verlaangt huet.

(Coups de cloche de la Présidence)

Dat ware ganz wäitgehend Prärogativen, déi haut an der Öffentleckeet meeschtens net méi verstane ginn. Si sinn och deelweis fir den Deputéierte selwer, dee sech huet misse weinst enger stroferechtlicher Handlung, wa se och minim war, verantworten, heiansdo zu engem ganz groussen Nodeel ginn.

Ech wëll och hei drop hiweisen, dass déi Protektioun nëmmen esou laang gespilt huet, wéi en Deputéierte war, während beim Artikel 68 d'Irresponsabilitéit an iwwert d'Mandat erausgeet. Et kann een ni belaangt gi fir déi Meenungen, déi een als Deputéierten am Exercice vu senger Funktiounen ausgedréckt huet.

Deen neien Text, dee mer haut stëmmen, seet fir d'éischt emol ausdrécklech, dass ausser der Ausnahm vum Artikel 68 all Deputéierte stroferechtlech poursuivéiert ka ginn:

Éischstens: Den Deputéierten huet, wann en e strofbaren Akt begaangen huet, net méi Rechter wéi en anere Bierger.

Zweetens: Een Deputéierte ka während der Sessioun net arrêtiert ginn ouni d'Zoustëmmung vun der Chamber, ausser am Fall vun engem flagrant délit.

An drëttens: D'Zoustëmmung vun der Chamber ass net erfuerdert bei der Ausféierung vun enger Strof, souguer enger Prisongsstrof, zu där den Deputéierte ka veruerteelt ginn.

Domat gétt de Prinzip vun der Gläicheet virum Gesetz am Strofgesetz wäitgehend och fir den Deputéierte par rapport zum anere Bierger erëm hiergestallt. An enger Zäit, wou mer eis net méi géint Iwwergrëffer vu baussen an deem

Mooss brauchen ze wieren, wéi dat virun 160 Joer de Fall war, ass och kee Versteesdemech do, fir esou Rechter, esou Prärogativen oprechtzeerhalen. Ech wëll emol net vu Privilegié schwätzen, well dat gétt trotzdeem haut als Privileg ugesinn.

D'Kommissioun huet sech no laangen Diskussiounen, wou déi Texter no alle Säite belicht si ginn, eestëmmeg fir déi Texter ausgesprach vun den Artikelen 68 an 69, sou wéi se haut virleien. Ech géif duerfir och d'Chamber bieden, all Deputéierte bieden, hei am Plenum deenen Texter déiselwecht Zoustëmmung ze ginn. Vu mir aus géif ech schonn den Accord vu menger Partei zu deenen Texter bréngen.

Plusieurs voix - Très bien!

M. le Président.- Merci, Här Meyers. Éischt ageschriwwen Riederin ass déi honorabel Madame Colette Flesch. Madame Flesch, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

Mme Colette Flesch (DP).- Merci, Här President. Léif Kolleegen a Kolleeginnen, et geet hei ëm d'Revisioun vun den Artikelen 68 an 69 aus onser Verfassung. D'Deklaratioun vu Revisioun vum Artikel 68 geet op 1999 zréck, an déi vum Artikel 69 op 1994.

D'Aarbechte vun der Revisioun vun deenen Artikele sinn ugaangen, fir den Artikel 68 an der leschter Legislaturperiod, a fir den Artikel 69 an de leschten zwou Legislaturperioden. Mir trieden also hei eng lerschaft u vun onse Virgänger an enger oder zwou Legislature virdrun. An, et ass interessant feststellen, dass d'Diskussiounen schéngen méi einfach gewiescht ze sinn a méi schnell vum Stapel ze goe bei der Revisioun vum Artikel 68, wéi beim Artikel 69.

Ech wëllt hei am Numm vu menger Fraktioun an a mengem Numm dem Rapporteur villmools Merci soe fir seng Rapporten, de schéfflechen an notament och de mëndlechen, deem hien elo just virgedroen huet, wou hien d'Portée an den Historique vun deene Bestëmmunge ganz kloer duergestallt huet.

(M. Laurent Mosar prend la Présidence)

Bei deenen zwee Volete vun der Immunité parlementaire - d'Irresponsabilitéit, déi am Artikel 68 traitéiert ass, an d'Inviolabilitéit, déi am Artikel 69 traitéiert ass - schwätze mer, Här President, vun onsem eegene Statut. Gemäss der Transparenz, wéi ee se no parlamentaresche Gepflogenheete muss fleegen, musse mer also allegueren hei en Intérêt umellen. An dat wëll ech hei maachen am Numm vu menge Fraktiounskolleegen a vu mir selwer. Mir schwätze vun onsem Statut, an dat soll ganz kloer gesot sinn.

Den Ursprung vun deenen Dispositiounen, déi an onsem Land op d'19. Jorhonnert zréckginn, genee wéi an den aneren europäesche Länner, fënnt een an der Suerg den Deputéierten ze schützen, wéi de Rapporteur et gesot huet, virum Pouvoir absolu oder vun den Intimidatiounen vum Pouvoir exécutif. Et waren net ëmmer Pressiounen, et waren och oft Intimidatiounen.

Wann dee Pouvoir konnt en Ausmooss unhuelen, dat am 19. Jorhonnert effektiv d'Demokratie konnt a Fro stellen, esou wësse mer, dass dat haut an onsem Land, wéi an den Nopeschlänner oder wéi an de meeschte Länner, op jidde Fall hei an Europa, net méi de Fall ass, obwuel mer och wëssen, dass a gewësse Länner de Pouvoir vum Exécutif nach ka ganz redoutabel sinn. Gott sei Dank - mat allem Respekt, deem ech der Regierung

schëlleg sinn -, fäerten ech se net, géing ech soen.

Et ass also net erstaunlech, Här President, dass am Laf vun de Joren a Jorzéngten d'Doctrine en matière d'immunité, an zwar souwuel bei der diplomatescher wéi bei der parlamentarescher Immunitéit, ëmmer méi restriktiv ginn ass an, ech géing soen, haaptsächlech e funktionnellé Charakter krut.

Dat ass zum Beispill de Sënn vun den Dispositiounen iwwert d'Privilegien an d'Immunitéiten, déi virgesi sinn an deene verschiddenen internationalen Akten, entweder fir Membere vun der Exekutiv oder vun der Legislativ vun internationalen Organisatiounen. Wann een déi Dispositiounen kuckt, da si se vill méi enk geréppt, wéi dat zum Beispill an de standarddiplomatesche Konventiounen vu Wien de Fall ass.

Déi méi restriktiv Approche ass doudsécher och de Sënn vun deene verfassungsrechtliche Modifikatiounen, déi an onsen Nopeschlänner stattfonnt hunn, vu Mëtt vun den 90er Joren un, an déi d'Étendue notament vun der Inviolabilitéit vun de Parlamentarier ganz staark begrenzt hunn. Dat war zum Beispill de Fall an der Belsch an och a Frankräich.

Beim Artikel 68, do gesäit d'Irresponsabilité parlementaire vir, dass den Deputéierten allen Actions judiciaires entgeet, souwuel zivile wéi penalen, fir déi Opiniounen, déi Meenungen an déi Voten, déi hien am Kader vum Exercice vu senger Funktiounen ausdréckt.

Wéi de Rapporteur et gesot huet, ännert deem neien Text vum Artikel 68 eigentlich quant au fond näischt par rapport zum Text, wéi en elo schonn an onser Verfassung steet. E gouf einfach méi prezis a méi kloer redigéiert, an ech géing soen, och an enger Sprooch, déi onsem Zäitalter besser entsprécht, esou wéi de Rapporteur et a sengem schrëftleche Rapport ënnerstrach huet, ech zitieren: «Le régime de l'irresponsabilité parlementaire découle du principe de la séparation des pouvoirs en vue d'assurer l'indépendance des élus. Il ne doit pas être considéré comme un privilège d'impunité, allant à l'encontre du principe de l'égalité devant la loi, mais comme une garantie attachée au libre exercice du mandat parlementaire.»

A wéi de Rapporteur et och scho gesot huet, hu mer an der Kommissioun méi iwwert d'Aschränkungen vun där Irresponsabilitéit diskutéiert, wéi iwwert de Prinzip selwer. An do ware mer ons all eens, dass et, wat d'Leit betrëfft, déi dovunner kënne bénéficiéieren, selbstverständlech nëmmen Deputéierte selwer kënne sinn, vun deem Moment un, wou se Deputéierte ginn, dat heescht a mengen Ae vun der Prestation de serment bis zu deem Moment, wou se entweder demissionéieren oder aus där enger oder där anerer Ursaach net erëmgewilt ginn.

D'Irresponsabilitéit géllt awer weider, och wéi de Rapporteur gesot huet, fir déi Meenungen, déi een a senger Eegenschaft als Deputéierten zum Beispill hei op dëser Tribün ausgedréckt huet, och deem Dag, wou een net méi Deputéierten ass, soulaang d'Expressioun vun deene Meenungen effektiv dee Moment geschitt ass, wou een Deputéierte war.

An da kënnt déi Fro, wou vläicht am meeschten diskutéiert ginn ass: Wat heescht «des opinions et votes émis dans l'exercice des fonctions de député»? De Rapporteur seet zu Recht: Sécherlech ass dat de Fall fir déi Meenungen an déi Voten, déi mer hei an der Chamber virhuelen, sief dat am Plenum, sief dat a Kommissiounssätzungen. An de Rapporteur huet elo seng Meenung hei presentéiert. Hien huet eng ganz restriktiv Meenung.

Wann ech och der Meenung sinn, dass d'Interpretatioun muss restriktiv sinn, kann ech mer awer virstellen, dass et Situatiounen gétt, ausserhalb vun dëser Chamber, wou een a senger Fonctioun als Deputéierten och eng Opinioun oder e Vote émettéiert, zum Beispill déi vun ons, déi Deputéiert, déi d'Chamber an enger internationaler parlamentarescher Institutioun vertrieeden. A mengen Ae fällt dat ganz sécher och ënnert d'Protektioun vum Artikel 68.

Dann natierlech gétt et aner Fäll, déi net esou evident sinn. Ech hat an der Kommissioun als Beispill erwähnt: Wéi ass et, wann e Fraktiounspresident viru sengem Parteikongress de Rapport virdréit iwwert d'Aktivitéit vun der Fraktioun an der Chamber? Do schéngt et mir, dass den Deputéierten effektiv dans l'exercice de ses fonctions ass, hien ass jo nëmme Fraktiounschef, well hien Deputéierten ass, an hien dréit dat vir, wat an der Chamber vun der Fraktioun décidéiert a gesot ginn ass. Bon, ech si mer bewosst, dass dat e Cas limite ass, ech kenne ganz weíneeg Fäll, wou Fraktiounschefe sollen do aus hirer Roll gefall sinn, mä à la limite...

(Brouhaha général)

...kann ee sech dat virstellen.

M. le Président.- Madame Flesch, erlaabt Der, dass den Här Grethen lech eng Fro stellt?

Mme Colette Flesch (DP).- Selbstverständlech.

M. Henri Grethen (DP).- Ech wollt d'Madame Flesch froen, ob si sech kann erënneren, et war emol eng Kéier e Regierungsmember, deem op engem Parteikongress aus der Roll gefall ass, a mir haten deemools envisagéiert, dee Regierungsmember unzesichen, an et war weínt sengen Immunitéiten net méiglech. Duerfir sinn ech och Demandeur, dass mer eng Kéier déi Saach vun de Regierungsmemberen nokucken.

(Hilarité)

Une voix.- Très bien.

Mme Colette Flesch (DP).- Här President, ech ka mech un dee Fall genee erënneren.

(Hilarité)

Ech ka mech un dee Fall genee erënneren, well mir hunn drop verzicht, dee Regierungsmember unzesichen, nëmme well ech et fäerdeg bruecht hunn, dass hien hei an d'Chamber komm ass, fir sech à l'égard vun onser Partei ze entschëllegen. Mä dat war e Regierungsmember an, Här President, dat ass eng aner Rass, wéi den Deputéierten,...

(Hilarité)

...an ech wëll awer hei dobäi soen, dass mir an der Kommissioun vun der Verfassung och amgaang sinn, dass mer schonn eng Ronn gedréit hunn, wou mer iwwert de Statut vun de Ministere geschwat hunn. Mir hunn entre-temps der Regierung eng Partie Froe gestallt, a wa mer déi Äntwerten hunn, da sinn ech iwwerzeegt, dass mer wäerten op déi Fro zréckkommen.

Gutt, wat elo vläicht an dësem neien Text vum Artikel 68 a mengen Ae vill méi kloer ass, dat ass, dass hei expressément am neien Text all Aktioun, souwuel um Zivil wéi och um Penal, ausgeschloss ass. Ech mengen, dat ass eng Clarificatioun, déi bénéfique ass par rapport zum Text esou wéi en elo an onser Verfassung steet.

Alles dat gesot, Här President, wäert ons Fraktioun also deem neien Text vum Artikel 68 stëmmen.

(M. Lucien Weiler reprend la Présidence)

Nun den Artikel 69, d'Inviolabilitéit vun den Deputéierten. Wann een den Text vum 69 an der jetzeger Verfassung liest, dann ass deem

nach méi déphaséiert, géing ech soen, nach méi démodéiert par rapport zur Aktualitéit, wéi den Text vum 68.

Fir d'Portée vun deem Text ganz genee ze preziséieren a fir, wéi de Rapporteur gesot huet, ze verhënnern, dass déi Inviolabilitéit soll vun onse Matbierger als e Privileg emfonnt ginn, deen den Deputéierten eng Situatioun gëtt, déi net déiselwecht ass wéi déi vum Bierger virum Gesetz, huet d'Parlamentskommissioun et néideg fonnt, den Text ze reformuléieren, ze revidéieren, ze preziséieren an - wéi soll ech soen - seng Bestëmmungen zrëckzeféieren op dat, wat een hautzudags nach als noutwendeg kann ugesinn, fir der Chamber ze erméiglechen, ze apprécieieren, ob eng Mesure d'arrestation à l'égard vun engem Deputéierte justifiéiert ass oder net.

Déi Schlussformuléierung vum Artikel 69, sou wéi en elo hei proposéiert ass, huet zu engem interessanten Dialog gefouert tëschent der Verfassungskommissioun an dem Conseil d'État iwwer eng Serie vun Amendementen, an d'Kommissioun huet och wäitgehend d'Amendementen, déi de Conseil d'État proposéiert huet, d'Suggestiounen, déi de Conseil d'État gemaach huet, ugeholl.

Esou gesäit also elo den Text vum Artikel 69 vir, dass, mat Ausnahm vun deene Fäll, déi am Artikel 68 viséiert sinn, Deputéierte kënne poursuivéiert ginn en matière pénale, souguer während der Sessioun. Den Deputéierten huet also keng aner Prérrogativ, keen anere Privileg, en huet keng aner Situatioun wéi de Bierger, wéi all Bierger, en matière de poursuite pénale.

Den Alinea 2 gesäit d'Autorisation préalable vun der Chamber vir, nach wie vir, virun all Arrestation oder Détention vun engem Deputéierte während der Dauer vun der Sessioun, sauf en cas de flagrant délit, an de cas de flagrant délit, deen hate mer souwisou beim alen Text och scho virgesinn als Exception zur Immunité parlementaire.

Schliesslech gesäit den Alinea 3 vir, dass d'Chamber net weider muss intervenéieren an der Matière vun der Exécution des peines, même peines privatives de liberté, déi à l'égard vun engem Deputéierte kënnen ausgesprach ginn.

Mir sinn der Meenung, Här Präsident, dass déi Formulierung de jetzege Begebenheeten entsprécht a mir wäerten als DP-Fraktioun deen doten Text also och stëmmen.

Merci.

Plusieurs voix. - Très bien!

M. le Président. - Merci, Madame Flesch. Nächste Riedner ass den Här Alex Bodry. Här Bodry!

M. Alex Bodry (LSAP). - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech mengen et ass kloer ginn, dass mer eis hei e bëssen an engem Kärscht vum eisem politesche System bewegen. Hei geet et ëm e wichtegt Element vum Statut vum Parlamentarier, an eis Verfassung définéiert jo zënter 1948 eise politesche System als Démocratie parlementaire. Et ass also schonn eng relativ wichteg Diskussioun, déi mer hei féieren, net esou séier weinst deene prakteschen Auswierkungen, déi deen alen Text gehat hätt, déi am neien Text net méi do wäeren, mä awer weinst deene prinzipielle Froen, déi sech am Zesummenhang mam Statut vum Parlamentarier a mat dem Schutz vun der Fonctioun vum Parlamentarier stellen.

Wat wichteg ass ze betounen, dat ass: Déi Froe vun der Immunitéit sinn eigentlech net un eng Persoun gebonnen, mä sinn eigentlech un d'Fonctioun vum Member vun der Chambre des Députés gebonnen, an et ass an deem Sënn, wou och déi Texter ze gesi sinn, an et ass an deem Sënn, wou se och eigentlech hiren Ursprung haten.

Et geet also dorëms, dass en Deputéierte soll kënne säi Mandat fräi ausüben, seng legislativ Aarbecht maachen, ouni iergendwelleche Pressiounen ausgesat ze sinn, an och virun allem seng Kontrollfonctioun par rapport zur Regierung, zur Exekutiv, kënne fräi auszeüben, ouni mussen ze fäerten, dowéinst iergendwéi kënne belaangt ze ginn.

Dat erkläert och, firwat dass mer déi doten Dispositiounen vun der parlamentarescher Immunitéit an hiren zwee Bestanddeeler, dee vun der Irresponsabilitéit an dee vun der Inviolabilitéit, schonn zënter laangen, laangen Zäiten, zënter der liberaler Verfassung vun 1848 an eiser Constitutioun hei zu Lëtzebuerg stoen hunn.

Wou kënnt den Text hier? Ma den Text ass genau de Wuertlaut vun den deementspriedhenden Dispositiounen aus der belscher Verfassung vun 1831, sou dass ee sech also och ka bei der Interpretatioun ganz liicht op déi belsch Doktrin oder déi belsch Jurisprudenz référéieren, wéi et och an der franséischer Verfassung an eenzelne Punkte bal deeselwechte Wuertlaut gëtt, déi sech dann och kann op déi Jurisprudenz an Doktrin référéieren, wann ee versicht, eng Interpretatioun vun deenen dote Verfassungsbestëmmungen ze kréien.

Et muss een och soen, dass den Ursprung, wann een e bësse méi wäit zrëckgeet, schonn op d'Franséisch Revolutioun eigentlech fousst, an dass an der Verfassung vu 1791, déi och fir Lëtzebuerg Gültigkeet sengerzäit hat, fir d'éischt eigentlech d'Immunité parlementaire an engem Verfassungstext, dee Gültigkeet fir eist Land hat, ageschriwwen war.

Et muss ee soen, dass déi dote Bestëmmunge ganz laang eigentlech Bestand haten, obwuel ee muss feststellen, dass besonnesch an deene leschte Joren - wann ech mech net iren, wann ech déi lescht Mandatsperiod an dës Mandatsperiod kucken - net eemol eigentlech d'Chamber befaasst war mat enger Demande fir d'Immunitéit vun engem Deputéierten opzehiewen. Wat net heescht, dass net deen een oder anere vun den Deputéierten emol géint d'Gesetzer verstouss huet, mä dat war da meeschtens am Kader vum flagrant délit. An deem dote Mooss ass also d'Chamber net befaasst gi mat deem doten Dossier, wat sécherlech gutt war fir d'Chamber an och gutt war fir deen eenzelnen Deputéierten.

Allerdéngs wann een e bësse méi wäit zrëckkuckt - ech hu mer d'Méi gemaach, e bëssen zrëckzegoen an déi lescht 30 Joer -, do muss ech scho soen, dass d'Chamber regelméisseg eigentlech an der Vergaangenheet befaasst ginn ass, sief et duerch de Parquet, sief et awer och duerch privat Kläger, mat Demandë fir d'Immunitéit vun eenzelnen Deputéierten opzehiewen. Ech hunn déi lescht 30 Joer gekuckt: Dat hält sech och e bëssen d'Wo mat de Refusë respektiv mat de Levéeën, déi d'Chamber da gesprach huet - an net öffentlecher Sitzung, à huis clos féint dat dann an der Regel statt -, opgrond vun engem Rapport vun enger Kommissioun, déi d'Chamber dann agesat huet.

Am Regelfall war - ech kenne keng Ausnahm eigentlech -, wann de Parquet eng Demande gemaach huet, fir dass d'Immunitéit vum Deputéierte soll opgehuewen ginn, fir kënnen eng Poursuite géint hien ze maachen, d'Chamber d'accord fir d'Immunitéit opzehiewen, fir also déi Poursuiten iwwerhaupt méiglech ze maachen. Et war awer vill méi restriktiv, wann eigentlech iwwer eng Citation directe meeschtens probéiert ginn ass, dann iwwer eng Privatpersoun en Deputéierten hei virun d'Strofgeriichter ze zitieren. Do war am Regelfall d'Chamber relativ retizent, fir esou Demanden nozegoen. Mä et gëtt och do Ausnahmen - ech wëll elo

hei keng Nimm nennen -, déi awer beleeeën, dass och dann d'Chamber esou Décisiounen geholl huet.

Mä et ware rar, muss ech och soen, eestëmmeg Décisiounen vun der Chamber, an et kann ee sech virstellen, dass do awer oft parteipolitesch Considérations matgespillt hunn, eng Solidaritéit, déi vill matgespillt huet vläicht mat engem Member vun der eegener Fraktioun, respektiv aner parteipolitesch Gefiller a konträrer Richtung, déi matgespillt hunn.

Duerfir fanne mir et als sozialisteschesch Fraktioun gutt, dass mer elo déi Hypotheesen, wou iwwerhaupt d'Chamber ze befannen huet iwwer en Ophiewe vun enger parlamentarescher Immunitéit, wirklech op e strikte Minimum beschränken, well sech an der Praxis awer erausgestallt huet, dass e politescht Organ wéi eng Chamber sécherlech net dat beschten Organ ass, fir iwwer eege Memberen hei ze jugéieren. Well eigentlech ass jo awer do, obwuel dat formal gesinn net richtig ass, och e bëssen eng Form vu Jugement mat verbonnen, wann een en Dossier kuckt a muss hei eng Décisioun huelen, ob ka mat enger Poursuite géint en Deputéierte weidergefuer ginn oder net.

Wat elo déi eenzel Artikelen ugeet, den Artikel 68, den Artikel 69, e puer Iwwerleeungen och vu menger Säit zu deenen Artikelen.

68, dat ass jo dee wou sech eigentlech am Fong näischt ännert, mä wou mer eng aner Textformulatioun hei zrëckbehalen hunn, déi u sech méi modern ass, déi am Fong och der Interpretatioun vun deem alen Text Rechnung dréit, well et war ëmmer kloer an der Jurisprudenz an och an der Doktrin, dass, wat d'Irresponsabilitéit vun dem Deputéierte fir Votë respektiv Meenungen ugeet, déi en an der Ausübung vu sengem Mandat hei äussert, déi Irresponsabilitéit souwuel fir stroferechtlech Aktiounen wéi och fir zivilrechtlech Aktiounen gëllt. A genau dat gëtt an deem neien Text hei kloergestallt, sou dass een also domadder kann d'accord sinn.

Wie kann also déi Irresponsabilitéit iwwerhaupt uféieren? Dat ass eleng den Deputéierten. Keen aneren. Den Deputéierten, an den Deputéierten, deen a Fonctioun ass.

Déi zweet Fro, déi sech hei stellt: Wat fir eng Akte vum Deputéierte sinn eigentlech geschützt? An dat ass do, wou d'Diskussioun jo och an der Kommissioun war an och haut de Mëtten am Plenum hei weidergeet. Ech wëllt awer do eigentlech déi Thees vun Rapporteur ënnerstëtzen, deem ech och Merci soe fir säi flotte schrëftlechen a mëndleche Bericht zu dësen Ofännerunge vun eiser Verfassung, an ech sinn der fester Iwwerzeegung, dass ee muss deen heiten Text ganz restriktiv interpretéieren.

Et muss ee sech jo trotzdem bewusst sinn, wat an deem heiten Text drasteet! Hei kann een als Deputéierte vun dëser Tribün aus Injurë lancéieren, Diffamatiounen maachen, Optriff maachen zur Rebellion. Et kann een eigentlech duerfir net belaangt ginn.

(Interruption)

An ech muss soen - ech si jo schonn eng Zäitchen hei mat derbäi -, mir hate scho Fäll hei an dëser Chamber, déi ech selwer matgemaach hunn, wou och en Deputéierten - en ass elo net méi hei, duerfir kann ech dat soen - op d'Tribün gaangen ass an zum Beispill vun enger Privatpersoun behaupt huet, déi wär korrump. Déi Privatpersoun konnt sech net wieren, well eben de Schutz vun der Fonctioun vum Deputéierten et ausmécht, dass en Deputéierte weinst deenen Aussoen, déi en hei am Plenum mécht, net ka belaangt

ginn, weder stroferechtlech nach zivilrechtlech.

Dat ass also scho wirklech eng ganz grouss Entorse par rapport zum Droit commun vun der Responsabilité civile a vun der Responsabilité pénale. Duerfir mengen ech, dass et net anescht ka sinn, dass een also déi Fäll, wou déi Protektioun fir den Deputéierte spillt, a wou den Droit commun eigentlech vun der Responsabilitéit ausgeschalt gëtt, muss ganz restriktiv interpretéieren, an dass dat eigentlech nëmme kann an engem ganz enke Raum spillen.

Dat ass genau och déi Interpretatioun, déi d'Doktrin an der Belsch an a Frankräich deemselwechten Text ginn huet. Do ass wirklech de Wuertlaut horgenan deeselwechten. Ech wëll dat hei vläicht zitieren, fir - wéi gesot - déi Thees do ze beleeeën. Als éischt Zitat vläicht aus dem Ouvrage vum Professeur Maurice Duverger, och e bekannte Verfassungsrechtler.

A sengem Buch iwwert d'Institutions politiques an den Droit constitutionnel seet en zu deem dote franséischen Artikel, deen, wéi gesot, genau d'selwecht formuliert ass wéi eisen, dass déi speziell Protektioun net spillt: «...elle ne s'applique qu'aux actes accomplis dans l'exercice des fonctions du député...» Dann zielt en op: «...les discours des députés dans les réunions publiques, leurs articles dans les journaux, etc., ne sont pas couverts par l'irresponsabilité; de même, les voies de fait sur un collègue ou un journaliste dans l'enceinte de l'assemblée, etc.»

Also ganz kloer: No där Interpretatioun do gëllt et nëmme fir dat, wat eigentlech hei den Deputéierte wirklech an der Enceinte vun der Chamber seet. Et gëtt Jurisprudenz och, déi dat opmécht, zum Beispill fir parlamentaresch Kommissiounen. Wann een Deputéierten zum Beispill Aussoen an enger Enquêtékommissioun mécht, da kann en och net duerfir belaangt ginn. Et ass also eng restriktiv Interpretatioun a Frankräich, an an der Belsch ass et net aneschtens.

An engem Ouvrage och vum Professeur Pierre Wigny zu deenen dote Froen ass Folgendes ze lesen: «...en dehors de l'enceinte parlementaire le sénateur ou le représentant n'est pas couvert par l'irresponsabilité pour les manifestations d'opinions, qui se rattachent sans doute à son activité d'homme politique, mais qui pourraient aussi être exprimées par un non-parlementaire. Tel sera, par exemple, le cas lorsqu'il écrit dans un journal ou parle à une réunion publique.»

Also och ganz kloer déiselwecht Interpretatioun. D'Protektioun vun der Irresponsabilitéit ass ganz restriktiv auszeleeën a gëllt praktesch nëmmen an der ganz enker Definitioun vun der direkter Ausübung vum Deputéiertemandat hei an der Chamber.

Mä selbstverständlech, dat ass och an der belscher Doktrin nozelies, d'Reproduktioun vun deenen Aussoen, déi den Deputéierte gemaach huet am Procès-verbal, am Compte rendu, dee verdeelt gëtt, wéi och dat, wat d'Press dann iwwerhëlt vun deenen Aussoen, dat fält och ënnert d'Protektioun, fält also ënnert d'Irresponsabilitéit vum Deputéierten.

Wat nach interessant ass, wat och d'Doktrin definéiert huet, wat d'Auswierkungen, d'Effeten also vun där Irresponsabilitéit vun den Deputéierte sinn op der Grondlag vum Artikel 68. Si soen: Si ass absolut. Dat heescht, souguer eng Instruction préliminaire vum Parquet kann eigentlech emol net déclenchéiert gi fir esou Fäiten. Si ass perpétuelle. Dat heescht also, si verlängert sech och nom Enn vum Mandat vum Deputéierten, fir natierlech déi Aussoen, déi e gemaach huet während sengem Mandat.

An - wat och wichteg ass, an dat ass, mengen ech, nach net gesot ginn -, si ass d'ordre public. Dat heescht, den Deputéierte kann net drop verzichten. Et ass e feste Bestanddeel vu sengem Statut. Dat ass also eng Protektioun, wou hien net ka soen am Viraus: Ech verzichten op déi Protektioun, sicht mech un! Neen, d'Gerichter dierften an esou engem Fall net géint den Deputéierte sprieden, well dat heiten e Bestand vu senger Fonctioun ass an net un déi eenzel Persoun gebonnen ass. Si ass also d'ordre public.

Souwäit also zum Artikel 68, dee mer selbstverständlech als sozialisteschesch Fraktioun wäerten an där neier Formulatioun stëmmen.

Dann den Artikel 69: Et ass jo do wou eigentlech déi radikalen Ofännerung virgeholl gëtt. Et kënnt ee bal soen, et geet een un d'Droit-acquisé vun den Deputéierten. Mä et ass awer net vu Muttwëll, wou mer dat hei haut de Mëtteg maachen, well et, mengen ech, kloer ass, dass eigentlech déi dote Bestëmmunge fir d'Leit dobausse sécherlech - mat Recht, géif ech soen - als onnëtz Privilegien emfonnt ginn, an eigentlech och den Deputéierte kee rechten Intérêt huet, dass déi doten Dispositiounen weider bestinn, well se ëmmer an der Praxis mat enger Virverurteilung verbonne sinn, an Ähnlech méi. Sou dass, mengen ech, et e gemeinsamen Intérêt ass, Schluss ze maache mat wesentlechen Dealer, wat haut nach ëmmer eigentlech an eiser Verfassung d'Kärstéck vum Statut vum Parlamentarier ausmécht.

Dat ass eng Protektioun, déi haut eigentlech kee Sënn méi gëtt, wou et also och richtig ass, fir se ofzeschaffen an op dee Minimum ze beschränken, wou et eigentlech nach Sënn mécht, nämlech dann, wann et ëm d'physisch Presenz vum Deputéierten hei an der Chamber geet an den Exercice vu senger Fonctioun als Deputéierten.

Duerfir bleift jo eigentlech just nach vun deenen ale Bestëmmungen déi Bestëmmung, déi seet, wann en Deputéierte soll inhaftéiert ginn, dass dann d'Chamber muss den Accord ginn, et sief, en ass in flagrati ertappt ginn. Dee Moment muss d'Chamber den Accord selbstverständlech och net méi ginn am Fall vun enger Inhaftierung. Dat ass also dat, wat bliwwen ass.

Ech si besonnesch frou, well ech dat nach leidlech an Erënnerung hunn, dass d'Chamber sech och elo net méi amëscht an d'Exekutioun vun den Uerteeler. Et bleift fir mech eng relativ schwaarz Stonn vun dësem Parlament, wann ech op d'Joren 1988 an 1989 zrëckkucken, wou sengerzäit hei, obwuel eng formell Demande vum Procureur général d'État vun der Zäit virlooch, fir ze soen, dass en Deputéierten hei an Ausfierung vun engem Uerteel net méi dierft Deputéierte sinn, d'Chamber hei an öffentlecher Sitzung an an net geheimem Vote, mat der Stëmm vun der concernéierter Deputéiert an hirem Affekt, decidéiert huet, si dierft awer hei setzen, an de Procureur wär falsch bei senger Interpretatioun vun deem Uerteel, dat gesprach gi war.

Dat bleift fir mech keng Stärstonn vum Parlament. Duerfir sinn ech frou eigentlech, dass elo kloergestallt gëtt, dass d'Ausfierung vun Uerteeler, och géint d'Deputéierten, eng Saach bleift vun den normal zoustännege Stellen, dat heescht de Parquet, deen eleng duerfir zoustänneg ass. A wann en Deputéierten net d'accord ass mat där Interpretatioun, déi de Parquet engem Uerteel gëtt, da gëtt et och ewell Rekursméiglechkeete bei den normale Gerichter, fir da feststellen ze loossen, wie Recht huet.

D'Chamber soll wa méiglech aus deem Ganzen do erausbleiwen. Dat war net, wéi gesot, ganz gutt gelaf virun enger Rei vu Joren.

Ech géif mer also...

(*Interruption*)

...och, wéi gesot, wierklech félicitéieren, dass mer et fäerdeg bruecht hunn, dat och elo esou hei kloerzestellen, an dass also keng Amëschung méi vun der Chamber méiglech ass, wann et ëm d'Ausféierung vun engem Strofuerteel géint e Member vun där Chamber geet. Do sollen déi normal zoustänneg Autoritéiten dat an Zukunft och kënne maachen.

Nach interessant ze gesinn ass, dass et an där neier Versioun um Artikel 69 bei deem Reschartikel, deem nach bleift, och esou ass, dass déi Autorisatioun vun der Chamber eigentlech nëmme fir eng Sessioun gëllt, an dass, wann een dat liest - dat ass op jidde Fall meng Interpretatioun -, ee kéint zur Iwwerzeegung kommen, dass, wann eng nei Sessioun ugeet, eigentlech dann erëm kann oder misst eng nei Demande gestallt ginn, an d'Chamber erëm eng Kéier frësch misst kucken, ob dann deem Deputéierte kann inhaftéiert ginn oder net. Dat ass eng Fro vun Interpretatioun. Mä op jidde Fall ass am Fong déi doten Interventioun vun der Chamber begrenzt op d'Dauer vun enger Session parlementaire.

Ech sinn der Meinung, dass deem doten Text elo, wéi en an deem neien Artikel 69 steet, wahrscheinlech éischter wäert e symbolesche Charakter behalen, well ech ka mech net erënneren an deene leschte 60 Joer, dass jee eng Demande gestallt gi wär vum Parquet, fir eigentlech en Deputéierten anzesetzen. D'Chamber war ni mat esou eppes befaasst, an ech hoffen, dass och d'Chamber net wäert esou bal mat enger ähnlecher Demande befaasst ginn, well kee Grond besteet, fir esou en Antrag virun d'Chamber ze bréngen.

Et ass och ze hoffen, dass mer mat der Oplockerung vun där Protektioun vun den Deputéierten net elo eng Lawin vu Prozesser géint Deputéierten ausléisen, dass et elo esou wäit kënn, dass déi politesch Debatt tëschent Parteien an tëschent Politiker transferéiert gëtt op d'Gerichter, well dat elo méi einfach gëtt, wéi dat mam bestehenden Text de Fall wär. Dat wär falsch. Ech mengen, d'politesch Debatte gehéieren hei an d'Chamber, gehéieren an d'Politik an hunn eigentlech näischt virun de Gerichter ze sichen.

Da ginn ech den Accord selbstverständlech vu menger Fraktioun, och fir déi nei Formulatioun vum Artikel 69.

Ech mengen awer, dass mer mat eisen Aarbechten an der Chamber elo nach net fäerdeg sinn. Bei der Preparatioun vu menger Interventioun si mer mindestens zwee Punkten opgefall, wou mer elo an deenen nächsten dräi Méint missten als Chamber aktiv ginn, well déi en direkte Lien hu mat deenen Artikelen, déi mer elo ofänneren, a well dat Texter sinn, déi nach op deenen alen Artikelen opgebaut sinn. Mir müssen also, wa mer do net wëlle Schwieregkeete vu Konkordanz vun eise Gesetzestexte kréien, do handeln als Chamber.

Dat gëllt fir d'éischt emol fir d'Reglement vun der Chamber. D'Reglement vun där Chamber huet e ganz Kapitel - dat ass dat ganz groust Kapitel 13 -, dat begräift d'Artikelen 159 bis 166, wou de Laangen an des Breeën iwwert d'Prozedur vun der Levée vun der Immunité parlementaire geschwat gëtt. An do geet nach ëmmer Rieds vun «autorisation de poursuites» oder «suspension de poursuites». Dat sinn alles Hypotheesen, déi sech mat deem neien Artikel vun der Verfassung net méi wäerte stellen.

Also musse mer onbedéngt bis zum nächste Vote hei, dem definitive Vote iwwert dës Verfassungsännerung, dat dote Kapitel vum Règlement vun der Chamber och op de Leescht huelen a vläicht

gläichzäiteg ëmänneren, wa mer deem zweete Vote hei maachen iwwert d'Ofännerung vun deenen zwee Article vum eiser Verfassung.

An dann nach een Artikel, deem een zwar gäre vergësst. Ech muss éierlech soen, wann ech deem net och a belschen Texter erëmfonnt hätt, wär ech och net drop komm. Mir hunn en Artikel am Code pénal stoen. Dat ass den Artikel 158. An dee stellt Leit ënner Strof vum Ministère public, Riichter an aner Fonctionnaires, déi ouni d'Autorisatioun vun der Chamber géifen en Deputéierte poursuiwéieren; ënner anerem. Or, nom neien Text ass jo keng Autorisatioun vun der Chamber méi néideg, fir dat ze maachen. Si ass jo just nach néideg, deemno wéi, wann et sech ëm eng Arrestatioun, eng Détentioun handelt.

Duerfir mengen ech, dass mer och missten deem Artikel 158 vum Code pénal gläichzäiteg mat ëmänneren. Mir brauchen en net ganz ofzeschaffen, mä awer ëmänneren, fir dass mer deem och a Konkordanz stelle mat den neien Dispositiounen vun dem Artikel 69 vun eiser Verfassung. Ech mengen, wa mer bereet wären, dat ze maachen, da géife mer ganz Aarbecht leeschten. An deem Sënn ginn ech den Accord nach eng Kéier vu menger Fraktioun.

Merci.

■ **Une voix.** - Très bien.

■ **M. le Président.** - Merci, Hâ Bodry. Nächste Riedner ass den honorabelen Hâ Braz. Hâ Braz, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Félix Braz (DÉI GRÉNG).** - Hâ President, Dir Dammen an Dir Härën, deem Text, dee mer de Mëtteg änneren, deem huet eng ganz grouss a ganz breet Zoustëmmung fonnt an der Kommissioun och haut de Mëtteg. Ech wäert duerfir net, och am Numm vun der grénger Fraktioun, nach eng Kéier op sämtlech Mériten agoen, déi déi Modifikatiounen vum Text hunn. Den Hâ Bodry, an och, Hâ President, den Hâ Meyers, sinn elo wierklech op ganz vill Detailer schonn agaan. Duerfir wëll ech just e puer complémentaire Remarquen nach drunhänken.

Déi éischt, fir ze bemierken, dass, wann den Hâ Meyers den Historique gemaach huet, wou den Artikel 68 notamment vun der Irresponsabilitéit hierkënn, dass dat deemools am Wesentlechen e Schutzmechanismus war géint de Pouvoir exécutif, de Pouvoir absolu, et awer haut nach ëmmer esou ass, dass déi Artikelen, oder deem Artikel 68 seng komplett Valeur behält. A wa mer eng kleng Modifikatioun maachen, wou mer eis eens sinn, dass se eigentlech nëmmen eng Präzisierung beinhalten, well och elo schonn eigentlech jiddereen dovunner ausgaangen ass, dass d'Irresponsabilitéit net nëmmen am penale Beräich unzesiedele wär, trotz den Termë Poursuites a Recherchen, déi an deem Artikel gebraucht ginn, hu mer awer d'Gefill gehat, dass et vläicht gutt wär ze präzisieren, dass et och am Zivile muss spillen.

Duerfir huet och deem Artikel, eiser Meinung no, haut nach ëmmer seng ganz Aktualitéit. Well wann haut och net méi déi gréisste Bedrohung vum Parlamentarier vum Pouvoir exécutif ausgeet, sou stellt een awer fest, dass iwwert déi lescht Jorzéngten an och déi lescht Joren e Glissement stattfënn, och an der politescher Aarbecht, notamment um Niveau vun den Décisiounen d'une façon générale, wou dat öffentlecht Handeln ëmmer méi oft den Terrain vum Droit public och verléisst, fir sech eriwwerzebewegen op den Terrain vum Droit privé, wourausser natierlech Konflikter kënnen entstoen am Beräich vun de Responsabilitéiten, notamment och vun der Responsabilité civile.

An dee Glissement vun der Politik stéckelchersweis eraus aus dem Droit public eriwwer bei den Droit privé mécht et haut och duerfir noutwendeg, dass mer präziséieren, dass déi Irresponsabilitéit, déi d'Parlamentarier hunn, sech net ka beschränken op de strikte Volet vum Penalen. Mä wa mer haut hei Voten huelen a Rieden halen, dann huet dat och mam politeschen Handele vum Stat schlussendlech ze dinn, dee sech eben ëmmer méi an enger Grozon tëschent Droit public an Droit privé befënn. Do kënnen deelweis Saachen opdauchen, déi kéinte problematesch ginn.

Et kann een zwee Beispiller nennen, déi relativ rezent sinn:

Mir froen eis, ob mer beispillsweis hätten esou kënnen iwwert d'OPA vu Mittal Steel op d'Arcelor schwätzen, wa mer déi Irresponsabilitéit net hätten. Do geet et ëm gewaltig Intérëten, déi en jeu sinn, ëm Milliardebeträg, déi en jeu sinn. Sämtlech Fraktiounen hunn hei am Parlament och zu där OPA Stellung geholl. Dat ass eng Aktioun, déi sech am Beräich vun der Privatwirtschaft ofspillt, wou et ëm d'Bourse geet, a wou all d'Fraktiounen, déi sech kritesch geäussert hunn iwwert déi Virgäng, déi amgang waren, natierlech probéiert hunn, Afloss ze huelen iergendwou och op déi Aktionären, déi sollen hir Décisioun huelen, ob se da schlussendlech hir Partë verkafen oder net.

Et hätt duerchaus, wa mer déi Protektioun net hätten, ee kënnen op de Gedanke komme beim Grupp Mittal Steel, fir ze soen: Mä wat geet déi Leit un, fir an eist Geschäft esou dranzeschwätzen an eist ekonomesch Virgoen esou wëllen ze beaflossen?! Si hunn domadder eng Responsabilitéit iwwerholl. Si hunn eis méiglecherweis e Schued zougéigt, a mir wëllen dee gäre geltend maachen.

Also, déi Notioun vun der Irresponsabilitéit och op den zivile Beräich auszeweiden, ass net nëmmen eng Reminiscenz vum 19. Jorhonnert vun der éischter liberaler Verfassung vum 1848; et ass eppes, wat haut duerchaus nach seng absolut Aktualitéit huet a vläicht souguer nach méi aktuell ass, wéi et an der Vergaangenheet de Fall war.

An en anert Beispill, wat ee kéint nennen, ass, wann ee vu Pétrolière schwätzt. Haut ass de Punkt vun der Energie ee vun de wesentlechen, ëm deem et an der Politik geet. Och do gëtt et gewaltig Milliarden an Abermilliarden Intérëten, déi hannendru stinn. An et ass evident, wa sech hei Parlamentarier äusseren am Kontext, wéi gëschter nach beispillsweis vu Kyoto, a kéimen op d'Verantwortung vu Pétrolieren ze schwätzen an där doter Matière, da géinge se déi selbstverständlech och ausliwweren, fir kënnen Rekursen ze erliden, zumindest um Volet vum Schuedensersatz, well een objektiv, duerch déi kritesch Meinung, déi ee geäussert huet, méiglecherweis e Bierger dovunner ofgehalen huet, bei dësem Pétrolier säi Bensin ze kafen a vläicht léiwer bei een aneren ze goen.

Just zwee Beispiller, fir ze ënnersträichen, dass déi Präzisierung, déi mer haut maachen, eigentlech eng ganz nätzlech ass an net nëmmen eng ganz verspéit textuell Korrektur, an dass mer eigentlech mat där Präzisierung, déi mer maachen, en fait och op eppes reagéieren, wat haut absolutement d'actualité ass.

Wouriwwer een och, mengen ech, ka soen, dass et eng Eestëmmegkeet gëtt, och vun der grénger Fraktioun aus, dat ass, wann een de Perimeter wëllt zéien, wou d'Irresponsabilitéit soll gëllen.

Och mir als gréng Fraktioun sinn der Meinung, dass déi natierlech

muss an engem ganz enke Kader gesi ginn. Et ass kloer - an den Hâ Meyers huet och dat Beispill genannt -, wann en Deputéierten an enger Debatt wier mat engem Net-deputéierten, do wär natierlech eng Ongläichheet vun de Moyenen. Dat kann natierlech net esou wäit goen, dass d'Irresponsabilitéit do kéint invoquéiert ginn.

Mä ech sinn awer och éischter der Madame Flesch hirer Meinung, dass, obwuel ee seet, dass et muss an engem ganz restriktive Sënn interpretéiert ginn, d'Fro awer zumindest haut ze stellen ass, ob deem Text, deem elo zënter mëttlerweil iwwer 150 Joer besteet an an engem aneren Esprit geschriwwen ginn ass, an där heiteger Mediëlandschaft nach ëmmer esou enk kann interpretéiert ginn.

D'Erwaardungen vun de Bierger un e Parlamentarier sinn haut och net méi déiselwecht. Wann ee vun de Voten a vun de Meenunge schwätzt - an der restriktiver Interpretatioun ass dat eent an datselwecht -, dann hu mer haut awer als Parlamentarier och alleguerten eng Missioun, fir déi Opiniounen och bei de Bierger dobaussen ze erklären, sou dass dat haut en Deel vläicht ass vum Exercice de la fonction, deem natierlech net kann zu Mëssbräucher benotzt ginn, fir op der Place publique injurieux ze sinn oder sech op iergendeng aner Aart a Weis ze behuelen, déi fir aner Bierger net zoulässeg wär.

Mä wann en Deputéierten eng Meinung, déi en hei vertrat huet, op enger anerer Plaz dann les termes identiques vertritt, am Beräich beispillsweis vun de Medien, wann en en Interview gëtt, fir nach eng Kéier ze erklären, wat en op der Chambertribün gesot huet, dann ass zumindest awer d'Fro haut gestallt, ob - iwwert de Konsens eraus, dass et selbstverständlech am Zweifelsfall muss restriktiv ausgeluecht ginn - et net awer richtig ass, d'Fro ze stellen, ob een haut net awer am Joer 2006 vläicht eng Grëtz méi misst drënner verstoen als Exercice de la fonction, wéi elo nëmmen dat, wat mer hei soen, oder an der Kommissioun respektiv an engem internationale Gremium, respektiv dat, wat mer op deenen dräi genannte Plaze géingen ofstëmmen.

Zu deem aneren Artikel, dem Artikel 69, do wëlle mer och als gréng Fraktioun eis Satisfaktioun doriwwer ausdrécken, dass mer haut kënnen deem Artikel an deem dote Sënn ofänneren, wéi mer et elo gläich maache wäerten. Et ass eiser Meinung no scho laang fälleg gewiescht, dass mer déi doten Normaliséierung virhuelen. Et gëtt net een eenzeg valabelt Argument, firwat dass ee muss den Assentiment vun der Chamber hunn, fir en Uerteel kënnen ze exekutéieren. Dat mécht kee Sënn. Dat ass e Privileg, deem net justifiéiert ass.

Esou justifiéiert eiser Meinung no d'Irresponsabilitéit nach ëmmer ass, souguer mat enger héijer Aktualitéit, esou onjustifiéiert sinn eiser Meinung no all déi Bestëmmungen, déi mer haut ofschafen. Dat si Privilegien, déi keng Valeur ajoutée brénge fir den Exercice vun engem demokratesche Mandat. An dofir si mir als gréng Fraktioun ganz kloer domadder avestanden, dass mer den Artikel an deem dote Sënn änneren.

An eng lescht Remarque, fir ze soen, dass och mir, no dëse Voten, eis wëllen domadder beschäftegen, wéi et ëm de Sonderstatus vun der Regierung steet. Och do sinn eiser Meinung no Saachen, déi ze verbessere sinn. Mir hoffen, dass mer no dëse Voté mat der nächster Diskussioun kënnen weiterfueren.

Mat dëser leschter Remarque wëll ech just nach am Numm vun der grénger Fraktioun, wéi gesot, d'Zoustëmmung zu den Ännerungen bréngen, déi mer elo gläich wäerte virhuelen, net ouni awer och dem Paul-Henri Meyers Merci gesot ze hu fir säi schrëftlechen a

mëndleche Bericht respektiv déi gutt a fair Zesummenaarbecht, déi mer an der Kommissioun ënnert senger Présidence hunn.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. le Président.** - Merci, Hâ Braz. Als leschte Riedner ass den honorabelen Hâ Jacques-Yves Henckes agedroen. Hâ Henckes, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Jacques-Yves Henckes (ADR).** - Merci, Hâ President. Déi Modifikatiounen, déi mer elo sollen an onser Constitutioun virhuelen, hunn hir Berechtigung, well mer als Deputéiert mussen e Spezialstatut hunn deem Ablack, wou et drëm geet, fir en Deel vun deene Souveränitéitsrechter, déi ons zugestane sinn, fräi kënnen ausüben, fir Gesetzer ze stëmmen, déi ze motivéieren, an och fir eng Kritik un der Regierung virzehuelen am Kader vun deem Kontrollrecht, wat mer hunn.

Ech wëll dem Rapporteur Merci soe fir seng historesch Ausféierungen an och fir seng Commentaires. Ech wäert herno och nach e bëselchen op deem een oder deem anere Problem agoen, deem hien ugeschwat huet, a meng Virriedner hunn och schonn eng etlech vun deene Problemer duerchdiskutiert, esou datt ech mech och wäert konzentréieren op e puer Aussoen, wou mer vläicht nach kënnen an enger Diskussioun herno doriwwer befannen.

Et gesäit een, datt déi meescht europäesch Länner, mat ganz weinigen Ausnahmen, Dispositiounen hu wéi déi, déi mir bis elo an onser Constitutioun haten, a respektiv wéi déi, déi mir elo an onser Constitutioun nach wëlle liicht änneren a präzisieren.

Verschiede Länner hu fir d'Levée vun der Immunité vun engem Deputéierte Spezialgerichter virgesinn, dat sinn: Spuenien, Holland, Schwäiz, fir nuren déi ze nennen. Aner Länner, esou och ons Chamber, gesinn d'Chamber als eng Aart Juridiction vir. Dat ass niewent Lëtzebuerg natierlech England a Malta.

D'Irresponsabilitéit vum Deputéierten ass eent vun deene Rechter, déi mer hei zugestane kréien, an dat ass u sech d'Recht op fräi Meenungsausserung hei an der Chamber. Déi absolut Immunité muss och bestoe bleiwe vis-à-vis vun zivilen oder strafrechtleche Poursuiten, well soss kéint ee jo hei seng Meinung net äusseren.

Wat ass nun geschützt - an dat ass jo een Deel vun der Debatt? Et ass kloer, datt déi Opiniounen a Voten, déi hei an der Chamber geholl ginn, geschützt sinn, mä ech mengen awer och, datt dat fir déi Opiniounen a Voté gëllt, déi an de Commissions parlementaires gemaach ginn, datt dat och gëllt fir d'Questions parlementaires, an datt och, wann ee sech wëllt verschidden Zitater erlabe vun deem, wat een an der Chamber gesot huet respektiv souguer vun deem, wat een an der Chamber wëllt soen, oder wat een an enger Kommissioun gesot huet, dat ënnert dee Begrëff fällt, souguer wann dat net an dëser Enceinte geschitt ass, mä virun engem Radio, enger Televisioun oder dobaussen am Public.

D'Gerichter wäerten héchstwahrscheinlech déi eng oder déi aner Präzisioun do nach erbäiféieren, mä fir mech schéngt et awer kloer ze sinn, datt een déi Interpretatioun vum Text zwar soll strikt gesinn, mä et awer och soll esou sinn, datt een déi Aussoen, déi wierklech am Kader vum Deputéiertemandat gemaach ginn an där Enceinte oder wou een eppes annoncéiert oder eppes gesot huet, datt een do kloer d'Distinctioun mécht tëschent der Opinioun, déi all Bierger ka soen, an deem, wat een als Deputéierte seet, datt een do awer och nach misst an deem Sënn geschützt kënnen bleiwen.

Deen zweete wesentleche Punkt, deen hei geännert gëtt oder llicht nei formuléiert gëtt, ass d'Immunitéit a strofrechtleche Poursuiten. Och hei mengen ech, datt déi Adaptatioun, déi mer virhuelen, déi ass, déi d'Bierger sech och dobaussen erwaarden, well se absolut mat de Realitéiten iwwerenee stëmmt, an datt et och ganz onsënneg ass, wann hei an der Chamber iwwer verschidden Immunitéiten debattéiert gëtt, wou et ganz oft onnëtz ass.

Well wat ass d'Resultat dovunner, wann eng Levée vun engem Deputéierten duerch d'Chamber geschwat gëtt? Dat ass, datt no bausen an der Opinion publique ganz oft deen Deputéierten da scho veruerteelt ass. Or, dat ass net de Fall. Et ass just nuren, datt d'Chamber seet, hei kéint et eventuell zu eppes kommen, mä et ass selbstverständlech nach net en Uerteel. Mä dat ass heiansdo ganz schwéier dobaussen an der Opinion publique duerchezéien.

Mir sinn och Demandeur, fir net nuren dës Gesetzzer ze änneren, also dës Artikelen vun onser Constitution, d'Artikelen 68 a 69.

Mir sinn och Demandeur fir datt mer ähnlech Dispositione vis-à-vis vun de Regierungsmembere solle virhuelen. Well et sinn ons Fäll bekannt, wou e Regierungsmember bewosst eng Autorisation an enger Matière ginn huet, fir iergendeppes ze erlaben, an datt deen Ablack dat awer a Violatioun vun enger Disposition pénale war. Et ass dach relativ batter, wann de Plaignant da vum Parquet gesot kritt, et wier eng Infraction, si wier constatéiert - an enger Baugenehmung oder esou -, an et kënn een awer net dergéint ukloen, well constitutionnel dat doten net méiglech wier. Also och do kréie mer eng kleng Aarbecht.

Mä nach eng Kéier am Résumé: D'ADR-Fraktioun ka mat dësen Ännerungen d'accord sinn a mir wäerte se och dofir stëmmen.

■ **M. Robert Mehlen (ADR).** - Här President!

■ **M. le Président.** - Jo. Den Här Mehlen freet d'Wuert nach.

■ **M. Robert Mehlen (ADR).** - Här President, ech wollt just e puer Wuert hannendrun hänken. Ech si vläicht deen Eenzen nach an dëser Enceinte, deen eng Kéier am Fall war, datt hei d'Immunitéit opgehewe ginn ass. Dat war eng Affär en matière civile. Ech sinn deemools ganz frëndlech gefrot ginn, wéi ech mech géing dozou stellen. Ech hu gesot, ech sinn dee Leschten, dee sech dergéint wiert. Et war eng Meenung, déi ech géussert hat an engem Prozess, deen déi Zäit héich Welle geschloen huet, wou manifestement eng Partie Leit bei hiren Zeienaussoen net ganz bei der Wourecht bliwwen waren.

Ech hunn déi Ausso als Privatpersoun gemaach, dat heescht a Funktioun vu President vun enger Bauerenorganisatioun, déi deemools an deem Prozess virdrun als Partie civile mat derbäi war. Wéi gesot, et war eng reng zivil Affär. An déi wär och ganz normal hire Wee gaangen, dovun hätt emol kaum ee Kenntnis geholl dobaussen, wann net weinst där zivil Affär do hei dee ganze Klamauk hätt misse gemaach ginn, fir meng Immunitéit opzehiewen!

Dat war an enger ganz opgeregter Zäit, viru Wahlen an esou weider, an dat wat herno an den Zeitunge stoung, war eppes ganz anescht wéi dat wat effektiv d'Fait waren, well déi Affär hei hat mat enger anerer Affär, déi déi Zäit och héich Welle geschloen huet, guer näischt ze dinn.

Duerfir wëll ech hei soen, datt ech et net méi wéi richtig fannen, datt dee Procédé do opgehewe gëtt, well - ech mengen, den Alex Bodry hat et gesot - och wann den Deputéierte sech am Recht spiert an am

Recht ass, mä wann een eng Citation directe mécht, souguer en matière civile, an et muss hei d'Immunitéit opgehewe ginn, dann ass een eigentlech als Deputéierte scho virveruerteelt ier et ugeet, ob-schonn et souguer hei einfach nëmmen ëm Schuedenersaz gaangen ass.

Duerfir ass et net méi wéi richtig, datt mer dat maachen, an datt an esou Fäll den Deputéierte behandelt gëtt wéi all anere Bierger dobaussen och. Ech wollt dat zu dësem Thema soen. All dat anert, mengen ech, ass jo scho gesot, an den Yves huet jo scho gesot, mir wäerten dat stëmmen.

Ech soen lech Merci.

■ **M. le Président.** - Merci, Här Mehlen. Fir d'Regierung wëllt den Här Justizminister Luc Frieden d'Wuert ergräifen.

■ **M. Luc Frieden, Ministre de la Justice.** - Här President, déi Verfassungsännerungen, déi d'Chamber de Mëtten hei diskutéiert an driwwer ofstëmt, déi betreffen d'Deputéierten, an duerfir fënnt d'Regierung aus institutionelle Grënn, datt si sech net soll zum Inhalt vun deene Verfassungsännerungen äusseren. Ech géng just wëlle bei dëser Geleeënheet zwou Observatiounen maachen.

Déi éischt ass déi, well insofern dës Ännerunge kënnen Modifikatiounen vum Code pénal no sech zéien, datt d'Regierung déi iwwerkuckt an dann diesbezüglech e Gesetzesvorschlag an d'Chamber wäert eraginn.

Zweet Observatioun: Am Numm vun der Regierung wëll ech dorun erënneren, datt d'Regierungsmembere, contrairement zu den Deputéierten, keng Immunitéit hunn. D'Regierungsmembere hunn opgrond vun de Verfassungsbestimmungen e Privilège de juridiction, komme virun eng extra Komposition vum Gericht. Déi Dispositionen entspreche awer net méi de Regele vun den internationale Konventionen, notament déi iwwert den duebelen Degré vun de Juridictionen am strofrechtleche Beräich.

Et ass duerfir, datt d'Regierung schonn 2004 Propositionen gemaach huet, fir d'Verfassung an deenen Artikelen, déi d'Regierung betreffen, ofzënnere, se der politescher Realitéit unzepassen an op dësem Punkt - hei geet et ëm d'juristesche Responsabilitéit vun de Ministeren - en Text ze fannen, dee konform ass mat den normalen an heitege Fonctionnementen à la fois vun der Regierung a vun de Gerichter.

Et wär duerfir de Wonsch vun der Regierung, datt déi Propositionen, déi elo zënter zwee Joer an der Chamber sinn, déi och, mengen ech, nach net aviséiert gi si vum Statsrot, awer kënnen souwuel am Statsrot wéi an der Chamber diskutéiert ginn. D'Regierung wëllt keng Immunitéit, d'Regierung hätt just gären, datt déi Regele vun der juristescher Responsabilitéit vun de Ministere kloer an der Verfassung virgesi ginn.

Merci.

■ **M. le Président.** - Merci, Här Minister. Mir kommen dann zum éischte Vote constitutionnel iwwert d'Proposition 4939. Et ass eng Majoritéit vun Zweedréttel erfuerdert an de Vote par procuration ass net erlaabt.

Premier vote constitutionnel sur la proposition 4939

D'Proposition 4939 ass ugehall mat 53 Jo-Stëmmen.

Ont voté oui: Mmes Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mmes Christine Doerner, Marie-Josée Frank, MM. Marcel Glesener, Norbert Hauptert, Mme Françoise Hetto-Gaasch, MM. Ali Kaes, François Maroldt, Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Patrick Santer, Marcel

Sauber, Jean-Paul Schaaf, Marco Schank, Marc Spautz, Mme Martine Stein-Mergen, MM. Fred Sonnen, Lucien Thiel, Lucien Weiler et Michel Wolter;

MM. Marc Angel, Alex Bodry, John Castegnaro, Mme Claudia Dall'Agnol, M. Fernand Diederich, Mme Lydie Err, MM. Jean-Pierre Klein, Roger Negri, Jos Scheuer, Romain Schneider et Roland Schreiner;

MM. Xavier Bettel, Niki Bettendorf, Mmes Anne Brasseur, Colette Flesch, MM. Charles Goerens, Henri Grethen et Paul Helminger;

MM. Claude Adam, François Bausch, Félix Braz, Camille Gira, Jean Huss, Henri Kox et Mme Viviane Loschetter;

MM. Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Aly Jaerling, Jean-Pierre Koepp et Robert Mehlen.

■ **Une voix.** - Dir sidd ze schnell!

■ **M. le Président.** - Mir kommen elo zum éischte Vote constitutionnel iwwert d'Proposition 4285. Och hei ass eng Majoritéit vun Zweedréttel erfuerdert an de Vote par procuration ass net erlaabt.

Premier vote constitutionnel sur la proposition 4285

D'Proposition 4285 ass ugehall mat 53 Jo-Stëmmen.

Ont voté oui: Mmes Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mmes Christine Doerner, Marie-Josée Frank, MM. Marcel Glesener, Norbert Hauptert, Mme Françoise Hetto-Gaasch, MM. Ali Kaes, François Maroldt, Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Patrick Santer, Marcel Sauber, Jean-Paul Schaaf, Marco Schank, Marc Spautz, Mme Martine Stein-Mergen, MM. Fred Sonnen, Lucien Thiel, Lucien Weiler et Michel Wolter;

MM. Marc Angel, Alex Bodry, John Castegnaro, Mme Claudia Dall'Agnol, M. Fernand Diederich, Mme Lydie Err, MM. Jean-Pierre Klein, Roger Negri, Jos Scheuer, Romain Schneider et Roland Schreiner;

MM. Xavier Bettel, Niki Bettendorf, Mmes Anne Brasseur, Colette Flesch, MM. Charles Goerens, Henri Grethen et Paul Helminger;

MM. Claude Adam, François Bausch, Félix Braz, Camille Gira, Jean Huss, Henri Kox et Mme Viviane Loschetter;

MM. Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Aly Jaerling, Jean-Pierre Koepp et Robert Mehlen.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 5510 iwwert de Protokoll vu Kyoto. D'Diskussion ass an der Sitzung vu gëschter ofgeschloss ginn.

5. 5510 - Projet de loi relative aux mécanismes de projet du Protocole de Kyoto et modifiant la loi du 23 décembre 2004

1. établissant un système d'échange de quotas d'émission de gaz à effet de serre;

2. créant un fonds de financement des mécanismes de Kyoto;

3. modifiant l'article 13bis de la loi modifiée du 10 juin 1999 relative aux établissements classés (suite)

Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

De Projet de loi 5510 ass ugehall mat 52 Jo-Stëmmen, bei 8 Nee-Stëmmen.

Ont voté oui: Mmes Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mmes Christine Doerner, Marie-Josée Frank, Marie-Thérèse Gantenbein-Koullen (par Mme Martine Stein-Mergen), MM. Marcel Glesener, Norbert Hauptert, Mme Françoise Hetto-Gaasch, MM. Ali Kaes, François Maroldt, Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Patrick Santer, Marcel Sauber, Jean-Paul Schaaf, Marco Schank, Marc Spautz, Mme Martine Stein-Mergen, MM. Fred Sonnen, Lucien Thiel, Lucien Weiler et Michel Wolter;

MM. Marc Angel, Alex Bodry, John Castegnaro, Mme Claudia Dall'Agnol, M. Fernand Diederich, Mme Lydie Err, MM. Ben Fayot (par M. Marc Angel), Jean-Pierre Klein, Mme Lydia Mutsch (par M. Roger Negri), MM. Roger Negri, Jos Scheuer, Romain Schneider, Roland Schreiner et Mme Vera Spautz (par Mme Lydie Err);

MM. Xavier Bettel, Niki Bettendorf, Mme Anne Brasseur, M. Emile Calmes (par M. Xavier Bettel), Mme Colette Flesch, MM. Charles Goerens, Henri Grethen, Paul Helminger, Claude Meisch (par M. Henri Grethen) et Carlo Wagner (par M. Niki Bettendorf);

MM. Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Jean-Pierre Koepp et Robert Mehlen.

Ont voté non: MM. Claude Adam, François Bausch, Félix Braz, Camille Gira, Jean Huss, Henri Kox et Mme Viviane Loschetter;

M. Aly Jaerling.

Gëtt d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass et esou decidéiert.

Mir kommen elo zur Diskussioun iwwert de Projet de loi 5405 iwwert d'Konventioun Europol. Et si bis elo ageschriwwen: d'Madame Flesch an den Här Klein. D'Wuert huet elo de Rapporteur, den honorabelen Här Patrick Santer. Här Santer!

6. 5405 - Projet de loi portant approbation

1. du Protocole établi sur la base de l'article 43, paragraphe 1, de la convention portant création d'un Office européen de police (convention Europol) et modifiant l'article 2 et l'annexe de ladite convention, signé à Bruxelles, le 30 novembre 2000;

2. du Protocole modifiant la convention portant création d'un Office européen de police (convention Europol) et le protocole sur les privilèges et immunités d'Europol, des membres de ses organes, de ses directeurs adjoints et de ses agents, signé à Bruxelles, le 28 novembre 2002; et

3. du Protocole établi sur la base de l'article 43, paragraphe 1, de la convention portant création d'un Office européen de police (convention Europol), modifiant ladite convention, signé à Bruxelles, le 27 novembre 2003

Rapport de la Commission juridique

■ **M. Patrick Santer (CSV), rapporteur.** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, de Projet de loi 5405 huet zwee Voleten: Op där enger Säit ginn dräi Protokoller zur Europolskonventioun approu-

vériert, an op där anerer Säit gëtt d'Gesetz vun 1998, dat déi initial Europolskonventioun approvéiert, op zwee Punkte geännert.

Europol, déi hire Sëtz zu Den Haag an Holland huet, ass keng federalstaatlech Police wéi den FBI an de Vereenegte Staten. Europol huet keng Polizeigewalt, kann zum Beispill kee verhaften. Europol, déi säit Juni 1999 am Asaz ass, ass eng Struktur, déi duerch Informationsanalys, Informationsaustausch...

(Coups de cloche de la Présidence)

...a Kooperatiounshëllef den nationale Polizeiautoritéiten aus de Memberstate vun der Europäescher Unioun hir Aarbecht vereinfacht.

Natierlech kritt och Europol Informatiounen aus de Memberstaten, déi an Europol duerch sou genannt Officiers de liaison vertruede sinn. Europol beschäftegt ongeféier 400 Leit, an et gëtt plus ou moins 80 vun de Memberstaten détachéiert Officiers de liaison.

Bei deenen dräi Protokoller geet et ëm Verännerungen zur Europolskonventioun vun 1995.

Deen éischte Protokoll datéiert vum 30. November 2000. Et hunn - dat ass de Wëssensstand vum 26. Januar 2006 - 22 vun deene 25 Membere dee scho ratifizéiert. Beim éischte Protokoll ginn d'Kompetenze vun Europol erweidert andeems Europol Kompetenzen a Blanchimentsaffäre kritt, och wann d'Infraction sous-jacente, dat heescht, déi Infraction, déi zum Blanchiment gefouert huet, net an de Kompetenzberäich vun Europol fällt.

Den zweete Protokoll vum 28. November 2002 gouf scho vum 20. Membere ratifizéiert. Deen erlaabt et den Agente vun Europol, bei enger Équipe commune d'enquête als Observateur matzemaachen. Ech wäert lech dann och am nächste Projet de loi méi am Detail iwwert déi Équipe commune d'enquête informéieren.

Den drëtten a leschte Protokoll ass vum 27. November 2003. Dee gouf bis elo nëmme vun 18 Memberstate ratifizéiert. Zil an Zweck vun dësem Protokoll, dee méi wichteg ass, wéi déi zwee aner virdrun, ass et, d'Capacitéit vun Europol ze stäerken, fir de Memberstaten ze hëllefen, hiren operationellen Aktivitéiten am Kader vun Europol nozekommen.

Et kann een dräi méi déif gräifend Ännerungen hei ënnersträichen:

Éischstens: eng Ausweidung vun de Kompetenze vun Europol op all Zort vu schwéier Kriminalitéit. Dës Ausweidung mécht also, datt deen éischte Protokoll e bëssen hifälleg ass.

Zweetens: eng Aféierung vun engem Droit d'accès vun all Bierger op Europolsdokumenter.

Drëtstens: d'Verstäerkung vum Europaparlament als Kontrollorgan vun Europol. Bis elo krut d'Europaparlament nëmmen de Rapport d'activité vun Europol matgedeelt. Elo kann d'Europaparlament iwwer wichteg Ännerungen, wat Europol ugeet, konsultéiert ginn, an d'Présidence vum Conseil kann och am Europaparlament iwwert déi generell Froe betreffend Europol Ried an Äntwert stoen.

Wat deen nationale Volet vum Projet de loi ugeet, esou wäert d'Gesetz vun 1998, duerch dat mer d'Europolskonventioun vun 1995 approvéiert hunn, op zwee Punkte geännert ginn, well do säit 1998 legislativ Ännerunge komm sinn.

Et gëllt, well mer säit 1999 eng Fusioon vu Police a Gendarmerie hunn, d'Referenz un de Service commun vu Police a Gendarmerie als nationaal Koordinatiounsorgan ze ersetzen. Hei gëtt de Service vun der Police judiciaire benotzt.

Zweetens gëtt d'Referenz un d'Datenschutzgesetz vum 31. Mäerz 1979 ersat, well dat Gesetz abro-